

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Jméno autorky: Pavlína Kubitová

Název práce: Role učitele při řešení problémového chování žáků

Vedoucí DP: Mgr. Sylvie Tichotová

Téma práce:

Téma vztahu žáků a učitele a hledání způsobů jak společnými silami překonat problémové chování je jedním z centrálních témat moderní pedagogiky a pedagogické psychologie. Téma je tedy vysoce aktuální a společensky relevantní.

Struktura a rozsah práce:

Práce je členěna na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je věnována představení tématu problémového chování a jeho možných řešení. Praktická část je vedena jako kvalitativní výzkum – jedná se o rozhovory s učiteli na téma problémového chování žáků. Data jsou následně kódována pomocí interpretativní fenomenologické analýzy.

Teoretická a praktická část, obsah práce:

Jednoznačným kladem teoretické části je autorčina schopnost syntézy pohledů mnoha různých autorů. Vzniká tak bohatá mozaika názorů ohledně problémového chování a jeho možných řešení, avšak čtenář současně neztrácí přehled, text je velmi přehledně a logicky strukturovaný, psaný odborným, avšak čtivým a srozumitelným jazykem. Uvedené citace zahrnují monografie i články z odborných, recenzovaných časopisů, autorka však neopomíjí ani veřejnou diskuzi. Jistou výtkou v této oblasti je malé zastoupení cizojazyčné literatury.

Je velmi zajímavým faktem, že se v podstatě všichni uvedení autoři shodují na jediném – v prevenci problémového chování žáků je rozhodující vztah učitel-žák a ochota učitele opustit přehnaně autoritativní a mocenskou pozici. Zní to velmi snadně, ale je třeba si uvědomit, že i učitel potřebuje k tomuto kroku oporu dalších profesionálů jako např. mentorů či supervizorů, stejně tak, jako svého vedení.

Výzkumná část práce je koncipována jako kvalitativní výzkum, autorka vedla polostrukturované rozhovory se čtyřmi vesměs velmi zkušenými učiteli, z nichž někteří měli za sebou i praxi výchovných poradců. Tématem rozhovorů bylo jednak samotné problémové chování, jeho projevy, ale především způsoby, jak se s ním učitelé vyrovnávají, co se jim osvědčuje v praxi apod. Získaná data byla kódována pomocí IPA. Autorka vedla rozhovory velmi citlivě, s důrazem na potřebnou zvědavost a psychologickou analýzu, učitelé poskytly mnoho zajímavých pohledů a v podstatě se v hlavních kategoriích ohledně řešení problémových situací shodovali – a shodovali se i s výše zmíněnou odbornou literaturou – i oni soudí, že je nutný individuální přístup k žákovi, pochopení jeho životní situace a navázání

dobrého kontaktu, vztahu. Zajímavou kategorií, které se vynořila zcela spontánně, je jakýsi efekt lockdownu v následku pandemie covid-19 – učitelé se shodovali, že přechod z domácí výuky zpět do školy byl pro mnoho žáků extrémně stresující a znamenal celkově výrazný nárůst problémového chování.

Jistou výtkou autorce v praktické části může být určitá mělkost v některých pasážích rozhovorů – bylo by dobré se učitelů více doptávat na témata, která sami přinesou a více zjišťovat a mapovat pozadí jimi zmíněných příběhů. Autorku bych však přesto ráda ocenila za její odvahu hovořit s učiteli o mnoha náročných tématech i za velkou samostatnost a odbornou připravenost.

Jazyková a stylistická úroveň práce: autorka užívá srozumitelný a odborný jazyk

Formální stránka práce: splněna

Použitá literatura a použité zdroje: autorka používá relevantní odborné zdroje včetně recenzovaných časopisů

Využitelnost pro teorii: střední

Využitelnost pro praxi: vysoká

Cíl práce: autorce se podařilo cíl její práce naplnit

Úroveň diplomové práce: Práce splňuje požadavky

Požadavky na autorku u obhajoby:

- Co považujete za nejrelevantnější zjištění Vašeho výzkumu a proč?
- Učitelé ve Vašem výzkumu hovořili mj. i o pocitech vyčerpání či dokonce syndromu vyhoření z učitelské profese i v důsledku problémového chování žáků. Co byste jim doporučila jako prevenci i podporu? Jakým způsobem se dá problémové chování žáků konstruktivně zvládat?

V Hradci Králové 18. 12. 2021

Mgr. Sylvie Tichotová